

# TĂNG CƯỜNG PHỔ BIẾN, GIÁO DỤC PHÁP LUẬT CHO NGƯỜI DÂN KHU VỰC BIÊN GIỚI TỈNH LAI CHÂU

QUÁCH THỊ HỒNG NGÂN\*

*Phổ biến, giáo dục pháp luật cho người dân khu vực biên giới là hoạt động quan trọng, giúp nâng cao nhận thức của người dân về chủ trương, đường lối của Đảng, chính sách, pháp luật của Nhà nước. Nhận thức được vấn đề này, tỉnh Lai Châu đã chú trọng công tác phổ biến, giáo dục pháp luật cho người dân khu vực biên giới tại các huyện, như: Tam Đường, Nậm Nhùn, Mường Tè... và đã ghi nhận những kết quả tích cực, song vẫn còn rất nhiều những khó khăn, hạn chế cần khắc phục. Bài viết nghiên cứu thực trạng công tác phổ biến, giáo dục pháp luật và đề xuất một số giải pháp nhằm tăng cường phổ biến, giáo dục pháp luật cho người dân khu vực biên giới tỉnh Lai Châu hiện nay.*

*Từ khóa: Phổ biến, giáo dục pháp luật; người dân khu vực biên giới; tỉnh Lai Châu; tăng cường. Legal dissemination and education for residents in border areas are vital activities that help raise awareness of the Party's policies and the State's laws and regulations. Therefore, Lai Chau province has focused on disseminating and educating legal knowledge for people in border districts such as Tam Duong, Nam Nhun, and Muong Te, achieving positive results. However, many challenges and limitations still need to be addressed. This article examines the current status of legal dissemination and education efforts. It proposes several solutions to strengthen these activities for residents in the border areas of Lai Chau province today.*

*Keywords: Legal dissemination and education; residents of border areas; Lai Chau province; enhancement.*

NGÀY NHẬN: 12/8/2024

NGÀY PHẢN BIỆN, ĐÁNH GIÁ: 16/9/2024

NGÀY DUYỆT: 16/10/2024

DOI: <https://doi.org/10.59394/qlnn.345.2024.990>

## 1. Đặt vấn đề

Phổ biến, giáo dục pháp luật là cầu nối giữa hoạt động xây dựng pháp luật và thực thi pháp luật, có vai trò hết sức quan trọng trong việc tăng cường pháp chế xã hội chủ nghĩa, xây dựng Nhà nước pháp quyền xã hội chủ nghĩa của Nhân dân, do Nhân dân, vì Nhân dân. Xuất phát từ vai trò, ý nghĩa của công tác phổ biến, giáo dục pháp luật, trên cơ sở nghiên cứu và vận dụng các văn bản của

Đảng và Nhà nước về công tác phổ biến, giáo dục pháp luật, hàng năm, tỉnh Lai Châu đã ban hành các kế hoạch thực hiện công tác phổ biến, giáo dục pháp luật; hòa giải ở cơ sở; chuẩn tiếp cận pháp luật; đặc biệt chú trọng thực hiện đến từng địa bàn thôn, bản, góp phần nâng cao nhận thức, hiểu biết về pháp luật cho người dân khu vực biên giới.

\* ThS, Trường Chính trị tỉnh Lào Cai

### 2. Công tác phổ biến, giáo dục pháp luật cho người dân vùng biên giới tỉnh Lai Châu

#### a. Đặc điểm dân cư khu vực biên giới tỉnh Lai Châu

Là tỉnh biên giới thuộc vùng Tây Bắc Việt Nam, phía Bắc giáp nước Cộng hòa Nhân dân Trung Hoa, phía Tây và phía Tây Nam giáp tỉnh Điện Biên, phía Đông giáp tỉnh Lào Cai, phía Đông Nam giáp tỉnh Yên Bái và phía Nam giáp tỉnh Sơn La. Tính đến năm 2023, dân số trung bình tỉnh Lai Châu ước tính khoảng 489.282 người, trong đó: khu vực thành thị là 86.471 người, chiếm 17,67% và khu vực nông thôn là 402.811 người chiếm 82,33% tổng dân số toàn tỉnh, trong đó đồng bào dân tộc thiểu số chiếm 84%<sup>1</sup>.

Khu vực biên giới tỉnh Lai Châu gồm các huyện: Tam Đường, Nậm Nhùn, Mường Tè, Sìn Hồ, Phong Thổ. Trên địa bàn tỉnh hiện có 20 dân tộc cùng sinh sống, trong đó phổ biến là các dân tộc: Thái, Giáy, Lào, Lự, Mảng, Kháng, Khơ mú, Mông, Dao, Hà Nhì, La Hủ, Cống, Si La... Đa số người dân sinh sống bằng nghề nông, cư trú phân tán, trình độ dân trí không đồng đều, đời sống vật chất và tinh thần còn nhiều khó khăn, nhận thức về pháp luật ở một bộ phận đồng bào còn hạn chế, một số phong tục, tập quán lạc hậu chưa được xóa bỏ.

Tình hình vi phạm pháp luật tại tỉnh Lai Châu, nhất là ở các huyện biên giới vẫn còn nhiều, riêng trong năm 2023, toàn tỉnh Lai Châu đã: “xảy ra 173 vụ vi phạm trật tự an toàn xã hội; phát hiện bắt, tiếp nhận 672 vụ, 804 đối tượng tội phạm về ma túy; phát hiện 225 vụ, việc về kinh tế; phát hiện 150 vụ vi phạm về môi trường”<sup>2</sup>. Do điều kiện địa hình, kinh tế - xã hội còn nhiều khó khăn, trình độ dân trí của bà con dân tộc thiểu số còn thấp, đặc biệt là nhận thức về pháp luật còn hạn chế; đã có không ít trường hợp, người dân tại địa bàn tranh chấp, mâu thuẫn, thậm chí là vi phạm pháp luật.

Chính vì vậy, công tác phổ biến, giáo dục pháp luật trên địa bàn tỉnh nói chung và khu

vực biên giới nói riêng luôn được quan tâm triển khai hiệu quả, góp phần quan trọng vào việc bảo đảm chủ quyền, an ninh vùng biên giới.

#### b. Thực trạng công tác giáo dục pháp luật cho người dân khu vực biên giới tỉnh Lai Châu

Thời gian qua, Bộ Chỉ huy Bộ đội biên phòng tỉnh đã tích cực chỉ đạo các đơn vị biên phòng phối hợp chặt chẽ với cấp ủy, chính quyền địa phương đẩy mạnh công tác tuyên truyền, vận động cán bộ, người dân chấp hành các quy định pháp luật. Trong đó, đã xây dựng 12 chuyên mục “Vì chủ quyền an ninh biên giới”, 168 tin, 72 bài đăng trên các báo, đài trung ương và địa phương. Duy trì hiệu quả 10 cụm loa truyền thanh xã biên giới. Ngoài ra, trực tiếp tuyên truyền chủ trương, đường lối của Đảng, chính sách, pháp luật của Nhà nước cho 29.467 lượt người. Tổ chức in, cấp phát 1.000 tờ gấp tuyên truyền<sup>3</sup>.

Cùng với đó, các lực lượng, tổ chức cùng tham gia tuyên truyền, giáo dục, phổ biến pháp luật cho người dân tại các huyện biên giới. Đơn cử, tại huyện Tam Đường: Công an huyện phối hợp với Trung tâm Văn hóa, Thể thao và Truyền thông huyện, cấp ủy, chính quyền địa phương tổ chức tuyên truyền trên phương tiện thông tin đại chúng, đài phát thanh huyện với trên 22 tin; thông qua hệ thống loa phát thanh xã 63 tin, bài có nội dung liên quan đến âm mưu, phương thức thủ đoạn hoạt động của các loại tội phạm, kết quả công tác bảo đảm an ninh, trật tự trên địa bàn...<sup>4</sup>. Hội đồng phối hợp phổ biến giáo dục pháp luật huyện đã chủ trì, phối hợp với Hội Cựu Chiến binh mở 13 hội nghị tuyên truyền phổ biến, giáo dục pháp luật cho 714 đại biểu; phối hợp với Hội Liên hiệp phụ nữ và Hội Nông dân huyện tổ chức 26 hội nghị tuyên truyền phổ biến, giáo dục pháp luật cho hơn 2.000 hội viên Hội phụ nữ các xã, thị trấn...<sup>5</sup>.

Trung tâm Trợ giúp pháp lý tỉnh Lai Châu đã phối hợp với chính quyền địa phương các

huyện biên giới đẩy mạnh công tác trợ giúp pháp lý cho người dân, đặc biệt là tại khu vực có đồng bào dân tộc thiểu số sinh sống. Trong năm 2023 đã thực hiện truyền thông về trợ giúp pháp lý cho 1.778 lượt người tại 17 xã thuộc các huyện: Mường Tè, Nậm Nhùn, Sìn Hồ, Phong Thổ...<sup>6</sup>. Các hoạt động này đã giúp bà con biết về quyền được trợ giúp pháp lý của mình, nâng cao hiểu biết, ý thức chấp hành pháp luật.

Việc phổ biến, giáo dục pháp luật được thực hiện bằng nhiều hình thức phong phú, như: tuyên truyền trực tiếp tại các hội nghị, các cuộc họp ở bản, tổ dân phố; tham gia các cuộc thi tìm hiểu pháp luật; tư vấn pháp luật; trợ giúp pháp lý miễn phí; hòa giải ở cơ sở; xây dựng các chương trình, chuyên trang, mục trên các phương tiện thông tin đại chúng... Năm 2022, Ủy ban nhân dân tỉnh Lai Châu tổ chức cuộc thi: “Tìm hiểu pháp luật về an toàn giao thông trên địa bàn tỉnh Lai Châu” được người dân tích cực hưởng ứng. Việc thực hiện tốt công tác tuyên truyền, vận động, nâng cao nhận thức, ý thức chấp hành pháp luật cho cán bộ, Nhân dân vùng biên giới đã góp phần quan trọng thực hiện thắng lợi các nhiệm vụ phát triển kinh tế - xã hội của địa phương.

Tuy nhiên, cùng với những kết quả đạt được, công tác phổ biến, giáo dục pháp luật cho người dân khu vực biên giới tỉnh Lai Châu còn một số khó khăn, hạn chế, như:

(1) Một số cấp ủy, chính quyền địa phương các huyện biên giới chưa thực sự chủ động chỉ đạo, tổ chức triển khai thực hiện công tác giáo dục pháp luật cho đồng bào dân tộc thiểu số hoặc tổ chức thực hiện chưa đồng bộ và kịp thời.

(2) Số lượng và chất lượng đội ngũ cán bộ thực hiện công tác giáo dục, phổ biến tại vùng dân tộc thiểu số và miền núi chưa đáp ứng yêu cầu của thực tiễn. Đội ngũ báo cáo viên pháp luật biết ngôn ngữ dân tộc thiểu số, nhất là đội ngũ có kỹ năng, nghiệp vụ, hiểu

biết về văn hóa, tập quán sinh hoạt của đồng bào dân tộc thiểu số còn hạn chế.

(3) Nội dung và hình thức tuyên truyền chưa phong phú; còn ít tin, bài, tiểu phẩm tuyên truyền, vận động, câu chuyện pháp luật, bằng ngôn ngữ dân tộc thiểu số hỗ trợ các báo cáo viên pháp luật, tuyên truyền viên pháp luật là người dân tộc thiểu số, biết tiếng dân tộc thiểu số. Các hội thi tìm hiểu pháp luật bằng hình thức sân khấu hóa và tổ chức truyền hình trực tiếp trên đài phát thanh - truyền hình còn rất khiêm tốn.

(4) Trang thiết bị, kinh phí phục vụ cho công tác phổ biến, giáo dục pháp luật chưa đáp ứng nhu cầu...

### 3. Giải pháp tăng cường phổ biến, giáo dục pháp luật cho người dân khu vực biên giới tỉnh Lai Châu

*Thứ nhất*, tăng cường sự lãnh đạo, chỉ đạo của cấp ủy, chính quyền các cấp đối với công tác phổ biến, giáo dục pháp luật cho Nhân dân, xác định đây là công tác trọng tâm, trọng điểm và thường xuyên trong xây dựng Nhà nước pháp quyền xã hội chủ nghĩa. Cần đổi mới công tác chỉ đạo theo hướng sát dân, gần dân, công khai, minh bạch và hướng mọi hoạt động về cơ sở nhằm kịp thời phát hiện những khó khăn vướng mắc trong quá trình thực hiện. Đồng thời, tăng cường sự phối hợp của các cấp, các ngành và phát huy sức mạnh tổng hợp, đẩy mạnh xã hội hóa trong công tác phổ biến, giáo dục pháp luật cho người dân khu vực biên giới tỉnh Lai Châu.

*Thứ hai*, cập nhật và đa dạng hóa nội dung tuyên truyền, phổ biến, giáo dục pháp luật cho người dân khu vực biên giới. Căn cứ vào đặc điểm của từng nhóm đối tượng, cần tập trung vào các quy định pháp luật về dân tộc, tôn giáo, trách nhiệm tham gia bảo vệ, giữ gìn an ninh trật tự, chủ quyền quốc gia và các lĩnh vực pháp luật khác gắn liền với đời sống, sản xuất của người dân.

*Thứ ba*, đổi mới và đa dạng hóa các hình thức phổ biến, giáo dục pháp luật cho người dân khu vực biên giới. Kết hợp linh hoạt các

hình thức phổ biến, giáo dục pháp luật, như: thông qua loa truyền thanh ở cơ sở, tổ chức hội nghị tuyên truyền trực tiếp; phát tờ rơi, tờ gấp pháp luật; qua các cơ quan truyền thông, báo chí; ứng dụng công nghệ thông tin trong hoạt động tuyên truyền (qua cổng thông tin điện tử, phần mềm quản lý văn bản điều hành, cuộc thi tìm hiểu pháp luật trực tuyến); thông qua công tác xét xử, trợ giúp pháp lý; công tác hòa giải ở cơ sở; biên soạn, phát hành tài liệu tuyên truyền, phổ biến bằng tiếng dân tộc... nhằm mang lại hiệu quả cao.

*Thứ tư*, củng cố và nâng cao chất lượng hoạt động thành viên Hội đồng phối hợp phổ biến, giáo dục pháp luật và nâng cao trình độ, nghiệp vụ cho đội ngũ tuyên truyền viên tại các huyện biên giới. Tiếp tục tăng cường công tác chỉ đạo, kiểm tra, đôn đốc, hướng dẫn các thành viên, các tuyên truyền viên thực hiện nghiêm chế độ thông tin báo cáo của từng thành viên theo quy định của pháp luật và quy chế hoạt động. Đồng thời, cần ban hành tiêu chí đánh giá chất lượng phổ biến, giáo dục pháp luật nhằm tăng cường trách nhiệm của đội ngũ báo cáo viên, tuyên truyền viên pháp luật của các tổ chức, cá nhân có liên quan để làm căn cứ khen thưởng, kỷ luật và trả kinh phí thực hiện phổ biến, giáo dục pháp luật đối với các tổ chức, cá nhân.

*Thứ năm*, xây dựng mô hình giáo dục, phổ biến pháp luật đặc thù cho người dân khu vực biên giới tỉnh Lai Châu. Mở rộng mạng lưới người tham gia giáo dục, phổ biến pháp luật là cán bộ, công chức có kinh nghiệm công tác tại các cơ quan pháp luật đã nghỉ hưu hoặc người am hiểu pháp luật còn đang công tác, như: bộ đội biên phòng; kiểm lâm; người có uy tín trong cộng đồng dân cư, già làng, trưởng bản... Thực hiện mô hình pháp luật là người dân tộc thiểu số.

#### 4. Kết luận

Công tác phổ biến, giáo dục pháp luật đóng vai trò quan trọng trong việc nâng cao

hiểu biết, ý thức chấp hành pháp luật cho người dân nói chung và người dân khu vực biên giới tỉnh Lai Châu nói riêng. Đó là việc làm mang tính thường xuyên, liên tục đòi hỏi sự nỗ lực phối hợp của cả hệ thống chính trị, trong đó đội ngũ báo cáo viên, tuyên truyền viên pháp luật đóng vai trò là nòng cốt. Việc hiểu rõ thực trạng những hạn chế, bất cập để tìm cách khắc phục và thực hiện đồng loạt các giải pháp nhằm làm cho nhận thức của người dân ở khu vực biên giới của tỉnh ngày càng được nâng lên; tỷ lệ người dân vi phạm pháp luật giảm; kiến thức, kỹ năng phổ biến giáo dục pháp luật của đội ngũ cán bộ được nâng lên... là nhiệm vụ cần làm của tỉnh Lai Châu.

#### Chú thích:

1, 2. Cục Thống kê tỉnh Lai Châu (2023). *Báo cáo số 639/BC-CTK ngày 25/12/2023 về tình hình kinh tế - xã hội tháng 12 và năm 2023 của tỉnh Lai Châu*.

3, 6. *Nâng cao nhận thức pháp luật cho người dân khu vực biên giới*. <https://bao-laichau.vn>, ngày 25/11/2023.

4, 5, 7. Hội đồng phối hợp phổ biến giáo dục pháp luật huyện Tam Đường (2022). *Báo cáo số 26/BC-HĐPH ngày 28/11/2022 tổng kết công tác phổ biến, giáo dục pháp luật, hòa giải ở cơ sở, xây dựng cấp xã đạt chuẩn tiếp cận pháp luật năm 2022 và phương hướng, nhiệm vụ năm 2023*.

#### Tài liệu tham khảo:

1. Dương Văn Chăm. *Nâng cao hiệu quả phổ biến, giáo dục pháp luật về tín ngưỡng, tôn giáo cho chức sắc tôn giáo*. Tạp chí Quản lý nhà nước, số 342, tháng 7/2024.

2. Quốc hội (2012). *Luật Phổ biến, giáo dục pháp luật năm 2012*.

3. Quốc hội (2013). *Luật Hòa giải ở cơ sở năm 2013*.

4. Thủ tướng Chính phủ (2021). *Quyết định số 25/2021/QĐ-TTg ngày 22/7/2021 ban hành quy định về xây dựng xã, phường, thị trấn đạt chuẩn tiếp cận pháp luật*.

5. Ủy ban nhân dân tỉnh Lai Châu (2024). *Kế hoạch số 124/KH-UBND ngày 10/01/2024 về việc thực hiện công tác phổ biến, giáo dục pháp luật; hòa giải ở cơ sở; chuẩn tiếp cận pháp luật năm 2024*.